

WAT LIEFDE KAN DOEN

‘De dader geeft het slachtoffer de schuld. Het slachtoffer geeft zichzelf de schuld. En de omstanders? Die geven het slachtoffer ook de schuld. De dolk komt, hoe dan ook, altijd terug in de rug van het slachtoffer.’

– Rinke Verkerk, *Het hele dorp wist het*

Zweer dat je me niet kapot gaat maken.

Jij hebt die macht. Beloof dat je me niet gaat pakken.

Toen duidelijk werd dat ik wegging en nooit meer terug zou komen, bleef hij dit maar roepen: ‘Lotte gaat me kapotmaken!’

Ik had geen idee wat hij bedoelde. Hoezo? Ik was leeg, bleek en moe. In acht maanden was ik zeven kilo afgevallen, én van de aardbodem af gevallen: mijn vrienden zagen me amper, bij mijn balletles verscheen ik sporadisch, ik was überhaupt amper nog buiten.

Het enige wat ik wilde, was mijn leven terug. Geen marionet meer zijn, een pop die je kunt laten bewegen, precies zoals jij wilt, maar weer een mens zijn, een vrouw, van vlees en bloed.

Het duurde even. Ik ben geen houten pop meer. Er moest wat tijd overheen gaan, maar nu begrijp ik wat hij bedoelde.

Hij dacht altijd een paar stappen verder dan ik. Misschien voelde hij ook dat hij te ver was gegaan. Het was rond de tijd dat ik hulp had gezocht en hij langzaam zijn grip begon te verliezen.

De eerste keer dat ik in het openbaar probeerde te vertellen wat ik had meegemaakt, brak de hel los. Niet alleen ik, maar ook mijn ouders werden gebeld, geïntimideerd. Ik wilde van het dak springen.

We deden aangifte bij de politie, voor het eerst. Zelfs nu, nu ik weg was, stond ik nog onder supervisie. Werd wat ik deed gecontroleerd. Wanneer zou het ophouden?

Met een pop kun je doen wat je wilt. Binnen de muren, achter een deur, niemand die het ziet. De pop is een vrijplaats: ze is er voor jou, om te laten huilen, te laten smeken, op de grond achter te laten, en dan rustig te wachten tot de pop het weer goed gaat maken. De pop is er altijd voor je.

Troost nodig? Liefde? Vriendschap? Of voel je je niet goed over jezelf? Vertel dan iedereen hoe slecht de pop is. Laat die mensen dát weer aan de pop vertellen. Zie je wel, de pop is slecht! Jij niet. Mooi, dat lucht op.

Iedereen weet dat de poppen er zijn. De cijfers zijn er. Tijdens de coronacrisis waren er meer poppen dan ooit.

Waarom zegt niemand er dan wat van? Waarom spreken poppen zich niet uit?

Poppen zijn bang. Ze weten wat poppenspelers kunnen doen. Ze weten dat hun reputatie heilig is. Heiliger dan alles: heiliger dan het leven zelf, en een heel stuk heiliger dan het leven van de pop.

Bang ben ik nog steeds. Een pop ben ik niet meer. Een schrijver, dat wel.

Het is vermoeiend, almaar doen alsof je een meisje bent. Gewoon, een van de anderen, een vrouw met een relatie, een vrouw die samenwoont. Je schoenen aandoen, jas aantrekken, masker opzetten, een neutraal gezicht met kleine glimlach waarmee je zegt: maak je geen zorgen, hoor.

Wat moet je dan?

Zeggen: ben je gek, vrouw, ik ben al lang geen mens meer?

Pardon, relatie?

Zelfs tegen mensen die het dichtst bij mij staan, zeg ik dat het wel gaat. Ik wil ze niet laten schrikken. Hoe kunnen ze ook weten hoe het voelt om onder hoogspanning door de wereld te gaan, ineen te krimpen bij het afgaan van je mobiel? Zeg maar wat ik moet doen en ik doe het. Hoog springen? Laag springen? Mijn voeten afhakken? Mijn ziel is al weg, dus de rest maakt toch niet veel uit.

Wie begrijpt het? Jij?

Ben jij ook een pop, of een pop geweest?

In een interview vertelde een vrouw over de periode dat ze alleen nog maar kool en aardappelen at, en elk probiotisch supplement dat haar poppenspeler voorschreef. Kijk, dacht ik toen, zij snapt het, zij is een van ons.

Weet je wat lastig is, als je een marionet bent?
Iets zelf doen. Laat staan: weggaan.

Ik zat op de grond, hijgend van het huilen en belde mijn vader op zijn werknummer.

‘Jullie moeten me helpen,’ zei ik. ‘Ik moet hieruit en zelf kan ik het blijkbaar niet.’

Ik heb lang gedacht dat ik dit niet kon schrijven, omdat iemand dan dood zou gaan. Ik, of hij. Er is een soort plan gekomen: mijn adres geheimhouden, socialmediaprofielen verbergen, politie op de hoogte houden, dat soort dingen. Inmiddels zeg ik weleens: ‘Nou, als ik echt vermoord word, is dat wel fantastische publiciteit.’

Natuurlijk is het een grap, waarna stevast enkel stilte volgt.

Straf komt er sowieso. Iemand zal volledig uit zijn plaat gaan. Ik denk vaak aan die plantjes met babygezichtjes in *Harry Potter*, die verschrikkelijk krijsen zodra ze uit de aarde worden getrokken. Maar ja, hoe vaak heb ik dat gekrijs al niet gehoord, kan dat ooit erger worden dan het is geweest?

En wat als de póppenspeler sterft?

Zijn we al klaar voor die *dark night of the soul*? Hop, meteen met het ergste beginnen? Over de totale onverschilligheid die ik voelde de laatste keer dat de poppenspeler met zelfmoord dreigde? Dan doe je dat toch lekker? Succes, dááág.

Ben ik mijn status van lief meisje al verloren? Dat is een van de dingen die me helpen, nu. Denken: ja, ik ben ook geen lief meisje. Ik ben geen pop meer die moet gehoorzamen. Iedereen had gelijk, dit is inderdaad een hysterische, gestoorde, gemene vrouw.

Precies waar poppenspelers je willen hebben. In stilte drijven ze je zo ver dat je jezelf niet meer herkent. Dat zij normaal lijken.

Dat zij kunnen krijsen: 'Mijn god, ik heb dat boek opengeslagen en het gaat direct over de dood! Ze is gék!'

Zal ik vertellen hoe vaak ik boos ben geworden? Hoe vaak ik níét vriendelijk tegen hem ben geweest?

Eén keer.

Ik zal voor het gemak even het WhatsAppbericht erbij pakken.

Het berichtje eindigt met: (...) *wens ik je veel geluk en kracht (...). Ik denk aan je, altijd, ik kan niet anders. Ik ben boos en ik hou van je, tegelijkertijd.*

Nou, die zit!

Ik kan wel stoer doen, natuurlijk, maar de waarheid is dat ik hem na mijn vertrek nog filmpjes van mijn hond heb gestuurd. De waarheid is dat ik me heb opgesteld als een deurmat. Een piepend dier.

'Alsjeblieft. Alsjeblieft, hou op, alsjeblieft. Ik hou van je. Ik doe alles.'

Als je me nog niet genoeg hebt vernederd, dan verneder ik mezelf toch gewoon verder? Hoe klein zal ik mezelf maken? Zo klein? Is dat goed genoeg voor je?

Zal deze marionet nog een leuk dansje erbij doen?

Is dit oncomfortabel om te lezen?

Ik heb geen energie meer voor decorum.

De poppenspeler is niet dood. Ik kan hem elk moment op straat tegenkomen. Niemand van de poppenspelers die ik ken heeft enige vorm van straf gekend. Ze laten hun poppen gewoon achter, leeggezogen, licht in de ogen gedooft, op naar de volgende.

Er is geen wraak, er zijn geen represailles, er is geen gerechtigheid.

Maar ik heb er wel zin in.

In de eerste week dat ik weg was, lag ik in het bed bij mijn ouders met mijn snurkende hondje onder de dekens.

Het is over, dacht ik.

Er overviel me een bekend gevoel. Iets wanhopigs: liefdesverdriet.

Mijn ogen werden nat. Ik knipperde de tranen weg. Het duurde ongeveer twintig seconden.

Dat was het.

Dezelfde week stond ik voor ons oude bed en dacht ik: gadver, dat we daar ooit séks hadden.

Mensen wensten me sterkte. Daar moest ik dan even over nadenken. O ja, mijn relatie is uit. Sterkte? Ik sta hier mentaal tussen de gekleurde snippers en de piñata's. Ik ben eindelijk vrij, ik heb eindelijk mijn leven weer terug! Maar toch bedankt.

Mijn verlovingsring zat nog om mijn vinger. Het was een mooi ringetje, dun, witgoud met een kleine robijn. Ik deed hem af, gooide hem ver weg onder het bed en ging weer liggen, en kon niet anders dan denken: zo, nu ben ik weer van mezelf.

Als ik mezelf, even voor de balans, een compliment zou mogen geven, dan kan ik zeggen: ik heb mooie borsten.

Voordat ik de poppenspeler ontmoette, had een geliefde ze perfect genoemd. Uitgebreide analyse erbij. Dit zit zus, dat zit zo, dit klopt, dat is niet gek. Conclusie: perfect.

Zo stond ik eens naakt voor de poppenspeler. 'Een geliefde noemde mijn borsten ooit perfect!'

'Nou,' antwoordde hij, 'perfect, perfect... Wanneer is iets nou perfect?'

Met Kerstmis gaf de moeder van de poppenspeler me een keer make-up.

'Dank je wel!' zei ik en ik bekeek de eyeliner, mascara...

'Een stille hint, noemen ze dat,' lachte zij.

Later vroeg ik aan de poppenspeler: 'Denk je dat jouw moeder me wel knap vindt?'

'Ik denk dat ze je *lief* vindt,' antwoordde hij warm.

Complimentjes gaf hij me niet vaak. Wel moedigde hij me graag aan een brazilian wax te nemen.

Een vreselijk gemis kan ik het niet noemen. Ik werd al vrolijk als ik zijn lichaam zag, had bijnaampjes voor bepaalde lichaamsdelen, snoof aan zijn kleren als hij er niet was.